

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Het bevoegd gezag van het dr. Aletta Jacobs College

- overwegende dat het dr. Aletta Jacobs College verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan de leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
 - overwegende dat van de beroepskrachten die werkzaam zijn aan onze school op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
 - overwegende dat het dr. Aletta Jacobs College een meldcode op wil stellen zodat alle collega's weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
 - overwegende dat wij in deze code ook vastleggen op welke wijze deze collega's ondersteund worden;
 - overwegende dat onder huiselijk geweld wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
 - overwegende dat onder kindermishandeling wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief op passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Hieronder vallen ook eengerelateerd en vrouwelijke genitale verminking;
 - overwegende dat onder de beroepskracht wordt verstaan alle collega's die verbonden zijn aan onze school en die in dit verband aan leerlingen van onze organisatie zorg, begeleiding, onderwijs of een andere wijze ondersteuning biedt.
- in aanmerking nemende de Wet bescherming persoonsgegevens, de Wet op de jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning en ons Schoolontwikkelplan.
- stelt de op de volgende pagina's te vinden code Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: in kaart brengen van de signalen

Als een collega signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van hem als eerste stap gevraagd deze signalen in kaart te brengen. Hij legt de signalen vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt. Ook de gegevens die de signalen weerspreken worden vastgelegd. Bij het in kaart brengen van signalen volgt de collega de protocollen en aanwijzingen van onze school en eventueel de deelschool.

De gegevens over de signalen en over de stappen die worden gezet worden in het leerlingendossier vastgelegd.

Stap 2: collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, het Steunpunt Huiselijk Geweld of een deskundige op het terrein van letselduiding

De tweede stap is het overleg over de signalen. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan de Ito's. Zo nodig kan op basis van anonieme leerlingengegevens (daarnaast) ook het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld worden geraadpleegd. In die gevallen waarin er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak van) van letsel kan ook een forensisch geneeskundige om advies worden gevraagd.

Bij specifieke vormen van geweld advies over (de risico's van) vervolgstappen vragen soms om een andere aanpak en om een andere (volgorde van) stappen. De Ito's weten bij we ze hiermee terecht kunnen.

Stap 3a: gesprek met de leerling

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld, volgt een gesprek met de leerling. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening aan onze leerlingen, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk contact gezocht met de leerling (of met zijn ouders) om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen, dan zijn de volgende stappen van het stappenplan niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet. Bij het te voeren gesprek zal in de meeste gevallen de Ito aanwezig zijn.

In het gesprek met de leerling gaat het er om dat:

- het doel van het gesprek wordt uitgelegd;
- de signalen, dit wil zeggen de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die werden gedaan, worden besproken;
- de leerling wordt uitgenodigd om daarop te reageren;
- en pas na deze reactie zo nodig een interpretatie wordt gegeven van wat is gezien en gehoord en wat in reactie daarop verteld is.

Stap 3b: geen gesprek met de leerling

In uitzonderlijke situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen is het mogelijk om niet voor een gesprek met de leerling te kiezen. Zo is het denkbaar dat een collega besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik of eengerelateerd geweld nog niet met de dader te bespreken omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer af zal reageren.

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige leerling gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkwijd betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de kindermishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt. Een gesprek met (één van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als er redenen zijn om aan te nemen dat de collega het kind dan uit het oog zal verliezen omdat de ouders het kind van school zullen halen.

Over het wel of niet voeren van een gesprek met de leerling bij vermoedens van specifieke vormen van geweld zoals eengerelateerd geweld, huwelijksdwang en vrouwelijke genitale verminking, wordt altijd overleg gevoerd met experts om te beoordelen of het voeren van een gesprek in dit stadium, in verband met de veiligheidsrisico's, verantwoord is.

Stap 4: wegen van het geweld of de kindermishandeling

Na de eerste drie stappen beschikt de mentor of de Ito al over redelijk veel informatie: de beschrijving van de signalen die hij heeft vastgelegd, de uitkomsten van het gesprek met de leerling en het advies van deskundigen. In stap 4 komt het er op aan dat deze informatie gewogen wordt. Deze stap vraagt van de beroepskracht dat hij het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling inschat, evenals de aard en de ernst van dit geweld.

Bij twijfel over de risico's, de aard en de ernst van het geweld en bij twijfel over de vervolgstap moet altijd (opnieuw) advies worden gevraagd aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

Stap 5: beslissen tussen hulp organiseren of melden

Na de weging van stap 4 komt de mentor of de Ito, zo nodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Waar het bij deze afweging om gaat is dat of de collega beoordeelt of hij zelf, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren. In alle gevallen waarin hij meent dat dit niet of maar gedeeltelijk het geval is, doet hij een melding.

Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen te melden die hij zelf heeft waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' in de melding noemen.

Kaders bij het melden rondom huiselijk geweld en kindermishandeling

Contact met de leerling of zijn ouder(s) over de melding en de inspanning om toestemming voor de melding te krijgen.

Als hoofdregel geldt dat de collega, voordat hij een melding doet, contact zoekt met de leerling over de melding. Hij legt hem uit dat hij een melding wil doen, wat een melding voor de leerling betekent en wat het doel van de melding is. Vervolgens vraagt de collega de leerling om een reactie hierop. Laat de leerling merken dat hij bezwaar heeft tegen de melding, dan volgt een gesprek over deze bezwaren wordt gekeken hoe aan deze bezwaren tegemoet gekomen kan worden. Blijven de bezwaren van de leerling desondanks overeind, dan maakt de collega een afweging. Hij weegt de aangevoerde bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling tegen het geweld of de mishandeling te beschermen door een melding te doen. Daarbij betreft hij in ieder geval de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling daartegen te beschermen.

Positie van de jeugdige leerling en zijn ouder(s)

Is de leerling nog geen 12 jaar oud, dan voert de beroepskracht het gesprek zoals hierboven beschreven met de ouder(s) van de leerling. Het is niet verplicht om met een zo jonge leerling zelf in gesprek te gaan. De school beoordeelt zelf of dit, gelet op de aard van de melding, de relatie met de jeugdige leerling en de leeftijd van de leerling, mogelijk en gewenst is.

Is de leerling al wel 12 maar nog geen 16 jaar, dan wordt het gesprek gevoerd met de leerling en/of met de ouder. De collega beoordeelt zelf of hij hen afzonderlijk spreekt of met hen samen in gesprek gaat.

Melding zonder gesprek met de leerling of zijn ouders

In enkele gevallen kan er worden afgezien van contacten met de leerling (en of zijn ouders) over de melding. Het gaat om situaties waarin er concrete aanwijzingen zijn dat door het voeren van het gesprek de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Ook kan van een gesprek worden afgezien als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de leerling de contacten met de collega zal verbreken waardoor de leerling uit het zicht raakt.

Inspanningen na de melding

Een melding is geen eindpunt. Als een collega een melding doet, geeft in zijn contact met het Steunpunt Huiselijk Geweld of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling ook aan wat hij zelf, na zijn melding, binnen de grenzen van zijn gebruikelijke taakuitoefening kan doen om de leerling of zijn gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. Van hem wordt verwacht dat hij, naar de mate van zijn mogelijkheden, de leerling blijft ondersteunen en beschermen. Uiteraard gebeurt dit in overleg met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld om zo tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Wettelijk meldrecht kindermishandeling

Voor vermoedens van kindermishandeling is het leerstuk van het conflict van plichten bevestigd in artikel 53 lid 3 van de Wet op de jeugdzorg, dat een uitdrukkelijk meldrecht bevat: Iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht heeft op

basis van dit wettelijk meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling, zonder toestemming van het kind en/of de ouder, bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling te melden. Daarnaast omvat het meldrecht het recht voor de beroepskracht om, zonder toestemming van het kind en/of de ouders, op verzoek van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling informatie over het kind en/of zijn ouders te verstrekken.

Voor vermoedens van huiselijk geweld waarbij alleen meerderjarigen zijn betrokken, is in artikel 21d lid 3 van de Wet maatschappelijke ondersteuning een vergelijkbaar meldrecht opgenomen. Ook dit meldrecht bestaat uit twee delen: het recht om een vermoeden van huiselijk geweld, zonder toestemming van de betrokkene, bij het Steunpunt Huiselijk Geweld te melden, én het recht om op verzoek van het Steunpunt, informatie over het gezin te verstrekken, eveneens zonder toestemming van de betrokkene.

De twee wettelijke meldrechten maken een inbreuk op het beroepsgeheim mogelijk. Deze meldrechten geven beroepskrachten het recht om, ondanks hun beroepsgeheim, toch een melding te doen of informatie te verstrekken, ook al hebben zij daarvoor geen toestemming van hun leerling.

Zie voor de wetteksten artikel 53 lid 3 Wet op de jeugdzorg en artikel 21d lid 3 Wet maatschappelijke ondersteuning. Deze beide wettelijke meldrechten maken een inbreuk mogelijk op het beroepsgeheim van bijvoorbeeld artsen, psychiaters, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, psychologen, pedagogen, verloskundigen en werkers in de jeugdzorg of in de reclassering.

Verantwoordelijkheden

Het signaleren en oppakken van signalen is de verantwoordelijkheid van een ieder die werkzaam is op dr. Aletta Jacobs College. Vermoedens of feiten worden zo snel mogelijk doorgegeven aan de mentor. Deze bespreekt het in geval van melden met de Ito.

Het zetten van de stappen van de meldcode is de verantwoordelijkheid van de Ito's.

Verantwoordelijk voor het besluit in stap 5 voor het al dan niet doen van een melding zijn de Ito's.

Het bekend maken van deze meldcode, het faciliteren van scholing en het actualiseren van de meldcode is de verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke directeur.

